

De onafhankelijke klachtencommissie als bedoeld in artikel 10 van de Wet Verplichte Geestelijke Gezondheidszorg regio Eindhoven

is inzake de klacht 2022/02 van:

de heer XXXX, geboren XXXX ten tijde van de klacht verblijvend op de HIC Michelangelolaan, tot het navolgende oordeel gekomen.

1. De procedure

De klachtencommissie ontving op 12 januari 2022 een klaagschrift, gedateerd 5 januari 2022, van de heer XXXX hierna te noemen klager.

De klacht richt zich volgens het klaagschrift tegen de beslissing van 30 december 2021 om aan klager verplichte zorg te verlenen in de vorm van het toedienen van medicatie.

De klachtencommissie ontving op 18 januari 2022 een verweerschrift, gedateerd 14 januari 2022, van de heer XXXX, psychiater, hierna te noemen verweerder. XXXX, psychiater is de zorgverantwoordelijke. De zitting wordt waargenomen door XXXX, psychiater.

De mondelinge behandeling van de klacht vond plaats op 20 januari 2022.

De klachtencommissie was door de veiligheidsmaatregelen die moesten worden getroffen om de verspreiding van het Coronavirus tegen te gaan, niet in de gelegenheid om de klachten van klaagster in fysieke aanwezigheid van klaagster en verweerder te behandelen. De klachtencommissie heeft de klacht daarom via een beeldschermverbinding behandeld. Klaagster en verweerder, de personen die hen bijstonden, alsmede de leden van de klachtencommissie hebben deelgenomen aan de behandeling van de klacht via beeldverbinding.

2. Inhoud van de klacht

De klacht richt zich op:

- de beslissing van 30 december 2021 om aan klager verplichte zorg te verlenen in de vorm van het toedienen van medicatie.

3. De feiten

De Rechtbank Oost Brabant heeft op 8 december 2021 een machtiging tot het verlenen van verplichte zorg verleend ten aanzien van klager. Deze machtiging geldt tot en met 8 juni 2022.

Klager is op 3 december 2021 opgenomen in de afdeling High Intensive Care, Michelangelolaan in Eindhoven, onderdeel van GGzE.

Verweerder is de waarnemend zorgverantwoordelijke van klager. De zorgverantwoordelijke van klager is XXXX, psychiater.

Op 29 december 2021 heeft de zorgverantwoordelijke besloten om klager verplichte zorg te verlenen in de vorm van de toediening van medicatie. De medicatie werd op 30 december 2021 in de vorm van een depot aan klager toegediend.

De zorgverantwoordelijke van klager heeft aan klager op 30 december 2021 een brief gezonden waarin hij laat weten dat hij op 29 december 2021 heeft besloten om klager verplichte zorg te verlenen en wat de motivering is van deze beslissing en hoe de beslissing is voorbereid.

De geneesheer-directeur heeft per brief van 30 december 2021 aan klager laten weten dat de zorgverantwoordelijke heeft besloten om hem verplichte zorg te verlenen op basis van de voor

klager geldende zorgmachtiging. In de brief wordt klager gewezen op zijn recht om een klacht in te dienen bij de klachtencommissie en op de mogelijkheid om zich te laten bijstaan voor advies en bijstand door de Patiëntenvertrouwenspersoon en op de mogelijkheid dat familieleden en voor de continuïteit van zorg essentiële naasten voor advies en bijstand contact kunnen opnemen met de onafhankelijke Familievertrouwenspersoon.

4. Standpunt van klager

Blijkens het klaagschrift is klager het niet eens met de beslissing om hem verplichte zorg te verlenen.

Klager heeft bij zijn zorgverantwoordelijke aangegeven dat hij slecht reageert op medicatie die per injectie aan hem wordt toegediend. Hij krijgt dan trillingen, hij wordt er onrustig van en raakt vermoeid.

Saunabezoek of een vakantie zouden klager ook kunnen helpen. Klager heeft in het verleden ECT gehad, maar dat wil hij ook niet meer. Hij zegt dat hij daar hersenschade aan heeft overgehouden. Klager heeft de toediening van de medicatie geweigerd. Maar de medicatie werd hem toch toegediend. Klager wil dat de toediening van medicatie zo spoedig mogelijk wordt stopgezet.

Klager verzoekt de klachtencommissie om zijn klacht gegrond te verklaren.

5. Standpunt van verweerder

Verweerder geeft in zijn verweerschrift aan dat klager in de afdeling HIC aan de Michelangelolaan werd opgenomen op 3 december 2021, op grond van een zorgmachtiging. De diagnose bij opname van klager was een psychotische stoornis waarbij tevens depressieve klachten aanwezig zijn. Klager geeft aan dat hij eigenlijk geen behandeling nodig heeft.

Gedurende de opname van klager is getracht om klager te motiveren om medicatie in te nemen. Toen dat niet lukte is besloten om klager medicatie toe te dienen per injectie.

Verweerder verwijst naar de door hem overgelegde stukken waarin uiteen wordt gezet wat de redenen waren om te besluiten om klager verplichte zorg te verlenen in de vorm van de toediening van medicatie.

Verweerder geeft aan dat klager onderkent dat het nu, na de toediening van medicatie, beter met hem gaat. Klager schrijft dit echter toe aan de andere omgeving waarin hij verblijft, de kliniek, en niet aan de werking van de medicatie

Klager geeft ook aan dat een verbetering van zijn toestand ook bereikt kan worden door een vakantie, een saunabezoek of zwemmen.

Verweerder verzoekt de klachtencommissie om de klacht ongegrond te verklaren.

6. Bevoegdheid van de klachtencommissie

De klachtencommissie heeft vastgesteld dat voor het verlenen van verplichte zorg aan klager een zorgmachtiging is verleend op 8 december 2021, geldend tot en met 8 juni 2022. In de zorgmachtiging zoals die voor klager is verleend, is opgenomen dat aan klager onder meer als verplichte zorg kan worden verleend; het toedienen van medicatie, alsmede het verrichten van medische controles of andere medische handelingen en therapeutische maatregelen, ter behandeling van een psychische stoornis, ter behandeling van een somatische aandoening.

Klager klaagt over de beslissing op grond van artikel 8:9 Wvvgz om hem verplichte zorg te verlenen in de vorm van het toedienen van medicatie.

Op grond van artikel 10:3 onder h van de Wvvgz kan klager over een beslissing over de uitvoering van verplichte zorg een klacht indienen bij de klachtencommissie.

De klachtencommissie is bevoegd om de klachten van klager te beoordelen.

7. De beoordeling van de klachten

Allereerst en meer in het algemeen overweegt de klachtencommissie dat verplichte zorg bij psychiatrische patiënten een ernstige inbreuk is op hun persoonlijke levenssfeer en/of lichamelijke integriteit. Deze inbreuk dient dan ook met de nodige waarborgen omkleed te zijn. Daarom worden er op zowel juridisch als medisch gebied eisen gesteld aan het mogen toepassen van verplichte zorg. Op juridisch gebied moet verplichte zorg voldoen aan de gronden van de Wvvgz en aan vormvoorschriften als het tevoren bespreken met de patiënt van de voorgenomen beslissing om verplichte zorg te verlenen en de beoordeling van de wilsbekwaamheid van de patiënt, de vastlegging van het zorgplan en het uitreiken van een voldoende gemotiveerde schriftelijke kennisgeving van de verplichte zorg.

Klager klaagt over de beslissing van 30 december 2021 om hem verplichte zorg te verlenen in de vorm van het toedienen van medicatie.

In de zorgmachtiging die is verleend voor klager is opgenomen dat het toedienen van medicatie bij wijze van verplichte zorg als maatregel kan worden getroffen.

De beslissing om klager medicatie toe te dienen is daarom te beschouwen als een beslissing als bedoeld in artikel 8:9 Wvvgz. De klachtencommissie zal toetsen of deze beslissing voldoet aan hetgeen in dit artikel is voorgeschreven.

Echter, hieraan voorafgaand moet de klachtencommissie een oordeel geven over het oordeel van de zorgverantwoordelijke over de aanwezigheid van voldoende stoornis gerelateerd ernstig nadeel. In artikel 3:3 Wvvgz wordt voorgeschreven dat het verlenen van verplichte zorg mag worden verleend als uiterste middel, indien het gedrag van een persoon als gevolg van zijn psychische stoornis leidt tot ernstig nadeel. Dat betekent dat de zorgverantwoordelijke duidelijk moet maken wat het causaal verband is tussen de psychiatrische stoornis en het ernstig nadeel.

In de brief van de zorgverantwoordelijke van 30 december 2021 wordt de beslissing om klager verplichte zorg te verlenen in de vorm van het toedienen van medicatie als volgt gemotiveerd: “U heeft last van psychotische en depressieve klachten. Deels erkent u deze, maar deels ook niet. Ze maken echter dat u niet langer thuis kunt blijven en daar ernstig nadeel oploopt. U gaat zelf maatschappelijk teloor omdat u geen zelfstandig inkomen, woning of werk kunt onderhouden, u bent agressief naar uw familieleden wat tot politie meldingen leidde en de band met uw familieleden staat onder grote druk.”

In de beschikking waarin de Rechtbank Oost Brabant een machtiging tot het verlenen van verplichte zorg verleende wordt beschreven dat klager door behandeling van zijn stoornis goed in de maatschappij functioneerde.

De klachtencommissie is van oordeel dat vaststaat dat er sprake is van de aanwezigheid van stoornis-gerelateerd ernstig nadeel. Daardoor kan de klachtencommissie nu overgaan tot de toetsing of voldoende voldaan is aan de voorschriften van artikel 8:9 Wvvgz.

In lid 1 van artikel 8:9 is vastgelegd dat de zorgverantwoordelijke ter uitvoering van de crisismaatregel, de machtiging tot voortzetting van de crisismaatregel of de zorgmachtiging een beslissing tot het verlenen van verplichte zorg niet neemt dan nadat hij:

- a. zich op de hoogte heeft gesteld van de actuele gezondheidstoestand van betrokkene.

In de brief van 30 december 2021 die door de zorgverantwoordelijke aan klager is gestuurd, wordt vermeld dat klager op 29 december 2021 door de zorgverantwoordelijke is onderzocht. Als zorgverantwoordelijke wordt in de brief genoemd XXXX, psychiater.

- b. met betrokkene over de voorgenomen beslissing overleg heeft gevoerd.

In de eerder aangehaalde brief van 30 december 2021 wordt vermeld dat de zorgverantwoordelijke op 29 december 2021 de voorgenomen beslissing om klager verplichte zorg te verlenen heeft besproken met klager.

- c. Voor zover hij geen psychiater is, hierover overeenstemming heeft bereikt met de geneesheer-directeur,

De klachtencommissie heeft in het BIG-register onderzocht hoe XXXX is geregistreerd. Het BIG-register geeft aan dat XXXX is geregistreerd als psychiater. Omdat XXXX psychiater is hoefde hij geen overleg te voeren met de geneesheer-directeur.

De Klachtencommissie stelt vast dat bij het nemen van de beslissing om aan klager verplichte zorg te verlenen voldoende voldaan is aan artikel 8:9 lid 1 Wvvgz.

In het tweede lid van artikel 8:9 Wvvgz wordt voorgeschreven dat de zorgverantwoordelijke een beslissing tot het verlenen van verplichte zorg op grond van de crisismaatregel, de machtiging tot voortzetting van de crisismaatregel of de zorgmachtiging op schrift stelt en de beslissing voorziet van een schriftelijke motivering.

Aan de klachtencommissie is de brief van 30 december 2021 inzake de beslissing om aan klager verplichte zorg te verlenen overgelegd. Deze brief is eveneens op 30 december 2021 door de geneesheer-directeur aan klager gezonden.

De klachtencommissie zal nu nagaan of voldaan is aan het bepaalde in artikel 8:9 lid 4 Wvvgz.

Dit artikel luidt;” Indien verplichte zorg anders dan strekkende tot opname in een accommodatie, op grond van een crisismaatregel, een machtiging tot voortzetting van de crisismaatregel of zorgmachtiging wordt toegepast, legt de zorgverantwoordelijke, onverminderd het bepaalde in artikel 1:5, na overleg met de vertegenwoordiger, schriftelijk vast in het dossier, bedoeld in artikel 8:4, met vermelding van datum en tijdstip, of:

- a. betrokkene tot een redelijke waardering van zijn belangen ter zake in staat is, en
- b. er acuut levensgevaar dreigt voor betrokkene dan wel er een aanzienlijk risico is voor een ander op levensgevaar, ernstig lichamenteel letsel, ernstige psychische, materiële of financiële schade, ernstige verwaarlozing of maatschappelijke teloorgang, of om ernstig in zijn ontwikkeling te worden geschaad, dan wel de algemene veiligheid van personen of goederen in gevaar is.”

Op 21 december 2020 is een uitspraak van de Hoge Raad gepubliceerd (Uitspraak van 18 december 2020) (ECLI:NL:HR:2020:2096) waarin wordt ingegaan op de betekenis van artikel 8:9 lid 4 Wvvgz. Deze uitspraak heeft ook gevolgen voor de beoordeling door de klachtencommissie van beslissingen om aan klager verplichte zorg te verlenen. Klager wijst in de toelichting op zijn klaagschrift ook nadrukkelijk op de toepassing van artikel 8:9 lid 4 Wvvgz.

De Hoge Raad heeft in zijn uitspraak van 18 december 2020 (ECLI:NL:HR:2020:2096) aangegeven dat artikel 8:9 lid 4 Wvvgz niet uitsluitend een registratieplicht behelst. Dat betekent dat de klachtencommissie niet kan volstaan met het nagaan of verweerder in het dossier van klager heeft vastgelegd, onder vermelding van datum en tijdstip, of klager tot een redelijke waardering van zijn belangen in staat is, en verweerder heeft vermeld of acuut levensgevaar dreigt voor klager, dan wel of er een aanzienlijk risico is voor een ander op levensgevaar, of een kans op ernstig lichamenteel letsel, ernstige psychische, materiële of financiële schade, ernstige verwaarlozing of maatschappelijke teloorgang van klager, of een kans voor klager om ernstig in zijn ontwikkeling te worden geschaad, dan wel de algemene veiligheid van personen of goederen in gevaar is, maar ook of verweerder dat inhoudelijk heeft beoordeeld.

In de brief van 30 december 2021 aan klager wordt vermeld dat de zorgverantwoordelijke XXXX zich een oordeel heeft gevormd over de wilsbekwaamheid van klager. De conclusie van de zorgverantwoordelijke was dat klager niet in staat was tot een redelijke afweging van zijn belangen

ter zake van de beslissing om hem verplichte zorg te verlenen besproken met de vertegenwoordiger van klager.

De brief vermeldt echter niet waarom en wanneer de zorgverantwoordelijke tot de conclusie is gekomen dat klager wilsonbekwaam zou zijn en wanneer hij, naar aanleiding van deze conclusie, overleg heeft gevoerd met de vertegenwoordiger van klager. Ook wordt niet gemeld wie de vertegenwoordiger dan zou zijn. De klachtencommissie heeft naar aanleiding hiervan aan verweerder verzocht om na te gaan of het dossier van klager hier iets over vermeldt en zo ja, de betreffende passages aan de klachtencommissie over te leggen.

De klachtencommissie acht deze informatie van groot belang omdat op grond van artikel 8:9 lid 4 in ieder geval duidelijk dient te zijn wanneer de beoordeling van de wilsbekwaamheid heeft plaatsgevonden. Klager werd wilsonbekwaam geacht. Dat betekent dat op grond van artikel 1:3 lid 3 onder b een vertegenwoordiger ter zake van de uitoefening van de rechten en plichten op grond van de Wvz kan optreden. In artikel 1:3 lid 3 onder b wordt aangegeven wie in dat geval ter zake van de uitoefening van de rechten en plichten kan optreden. Daarom is het voor de klachtencommissie van belang om concreet te weten wie als vertegenwoordiger van klager is opgetreden. En evenzeer is het van belang om te weten wanneer het overleg met deze vertegenwoordiger heeft plaatsgevonden. De vertegenwoordiging brengt met zich mee dat het overleg, zoals dat ook met klager zelf had moeten gebeuren, had moeten plaatsvinden voorafgaande aan het nemen van de beslissing om klager verplichte zorg te verlenen. Dat brengt dus met zich mee dat dit zorgvuldig moet worden vastgelegd in het dossier van klager of in ieder geval in de brief van 30 december 2021 aan klager.

De klachtencommissie heeft wel informatie uit het dossier ontvangen, maar daarin is de hiervoor bedoelde informatie niet voldoende vastgelegd. Dat betekent dat de klachtencommissie de klacht om deze reden gegrond moet verklaren.

Om verweerder duidelijkheid te geven over de vraag of de beslissing om klager verplichte zorg te verlenen al dan niet voldoet aan de overige vereisten voor een dergelijke beslissing zal de klachtencommissie de beslissing om aan klager verplichte zorg te verlenen ook toetsen aan de beginselen van doeltreffendheid, subsidiariteit, proportionaliteit en veiligheid.

Doeltreffendheid

Wordt met de verplichte zorg het beoogde doel bereikt?

De initiële diagnose die werd gesteld bij klager was een psychotische stoornis. De medicatie die in het kader van de aan klager te verlenen verplichte zorg zal worden toegediend, is doeltreffend voor de behandeling van een psychotische stoornis.

Subsidiariteit

Is de verplichte zorg de beste manier om het doel te bereiken of zijn er nog andere manieren?

Gebleken is dat klager niet bereid is om in enige vorm medicatie te gebruiken, dus ook niet in de vorm van tabletten. Dat betekent dat er geen andere mogelijkheid is dan klager de medicatie toe te dienen per injectie. Verweerder heeft gekozen voor een medicijn waarvan bekend is dat de bijwerkingen relatief mild zijn en de frequentie van de toediening van de medicatie is een maal per vier weken. Dat is een voor depotmedicatie lange termijn.

De klachtencommissie is van oordeel dat bij de beslissing om klager verplichte zorg te verlenen voldaan is aan het beginsel van subsidiariteit.

Proportionaliteit

Staat het belang van het verlenen van de verplichte zorg in verhouding tot de inbreuk op de rechten van de patiënt?

Klager is eerder in behandeling geweest in verband met psychiatrische klachten. De behandeling die klager destijds heeft gehad, heeft goed effect gehad. Klager heeft geruime tijd goed gefunctioneerd. Klager heeft twee opleidingen afgerond en heeft gewerkt. Sinds enige tijd is de toestand van klager zodanig ernstig verslechterd dat een zorgmachtiging noodzakelijk was. Zonder behandeling zal de situatie van klager uitzichtloos worden.

De verplichte zorg in de vorm van de toediening van medicatie is daarmee van groot belang voor klager en staat in verhouding tot de inbreuk die daardoor wordt gemaakt op de grondrechten van klager.

Veiligheid

Is de verplichte zorg veilig voor de patiënt en voor anderen?
De medicatie die klager krijgt toegediend, is veilig gebleken.

8. Beslissing

De klachtencommissie verklaart de klacht over:

de beslissing van 30 december 2021 om aan klager verplichte zorg te verlenen in de vorm van het toedienen van medicatie; **gegrond**,

Doordat de klachtencommissie de klacht gegrond heeft verklaard is de bestreden beslissing vernietigd. Deze vernietiging brengt daarmee ook met zich mee dat de rechtsgevolgen van deze beslissing zijn vernietigd.

Deze beslissing werd genomen te Eindhoven op 20 januari 2022 door de klachtencommissie, bestaande uit de heer mr. XXXX, voorzitter, en de leden de heer XXXX, psychiater, en de mevrouw XXXX, in tegenwoordigheid van mevrouw XXXX, secretaris.